

SESSION 2025

**CAPES
CONCOURS EXTERNE
ET CAFEP**

SECTION : LANGUES RÉGIONALES

BRETON

**EPREUVE ECRITE DISCIPLINAIRE APPLIQUEE SUR LE
BRETON**

Durée : 6 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Il appartient au candidat de vérifier qu'il a reçu un sujet complet et correspondant à l'épreuve à laquelle il se présente.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier. Le fait de rendre une copie blanche est éliminatoire.

Tournez la page S.V.P.

A

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B E	0 4 4 1 E	1 0 3	9 3 1 2

▪ **Concours externe du CAFEP/CAPES de l'enseignement privé :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B F	0 4 4 1 E	1 0 3	9 3 1 2

Épreuve écrite disciplinaire appliquée portant sur la langue régionale

Urzhioù labour :

En ur gemer harp war an dastumad dielloù kinniget e savoc'h ur raktres lajad pedagogel kentelioù brezhoneg evit skolajidi ar c'helc'hiad 4, ul live etre A2 ha B1 ganto, diazezet war an tem "Beajiñ ha divroañ".

Ret e vo deoc'h dielfennañ an dielloù, o tisplegañ perak int liammet gant an tem "Beajiñ ha divroañ". Resisaat a reoc'h ho tibab da virout pe get an diell-mañ-diell evit sevel ho lajad. Ret e vo deoc'h studiañ ar poent yezhadur islinennet en dielloù 1, 5, 9 ha 10, hag adimplij anezhañ el lajad.

Kinnig a reoc'h ho lajad a-bezh da heul, en ur resisaat pet kentel a vo, petra eo ar palioù hag ar barregezhioù da dizhout, peseurt fedoù yezh a vo tapet, peseurt priziadennoù a vefe ha resisat evit peseurt live e vo kinniget.

Consigne :

A partir du corpus proposé, vous proposerez un projet de séquence pédagogique s'inscrivant dans le cadre de l'enseignement de la langue bretonne en cycle 4 (collège) – Voyages et migrations - auprès d'élèves dont le niveau se situe entre A2 et B1. Veuillez préciser à quelle classe la séquence est destinée.

Vous analyserez les différents documents, en précisant comment ils s'inscrivent dans le thème – Voyages et migrations - et justifierez de votre choix d'en retenir tout ou partie dans la construction de votre séquence.

Les éléments soulignés dans les documents 1, 5, 9 et 10 devront faire l'objet d'une analyse linguistique dans la perspective de la séquence.

Vous présenterez ensuite cette séquence en précisant sa mise en œuvre (nombre de séances, objectifs et compétences travaillées, intégration de faits de langue, évaluations envisagées).

TAOLENN-VERR / SOMMAIRE

1. Erruout : « Rampo », Loeiza an Duigou, Al Liamm, 2020.
2. Ar Vreizhiz dre ar bed : A. Kartenn « Associations de Bretonnes et Bretons du monde actives en 2024 »
B. Gouelioù : 1. Skritell « La Bretagne en Chile 2023 »
2 Skritell « Brittany Fest »
C. Skritell en ur preti e Nikko, Bro-Japan.
3. Enbroañ : A. « Teir flac'h deuet eus ar Reter », Bruno Deniel-Laurent, Ladybirds Films.
B. « Breizh, un douar repuiñ e-pad an daou Vrezel Bed », Erwan ar Gall, Bécédia
4. Kuitaat h.e b.vro orin : A. Golo ar pezh-c'hoari « Divroañ », Skol Vreizh, 2010.
B. Skritell ar film « Bécassine » gant Bruno Podalydès, 2018
C. Grafik, tennet eus En Eñvor, niv. 6, Thomas Perrono
D. « Breizh vihan 'kreiz-kêr Pariz », #Brezhoneg n°8, Skol an Emsav, Meurzh-Ebrel 2015
5. Youenn Gwernig : A. « Gwerz an harluad », Youenn Gwernig
B. Ar gevredigezh vreton e New York er bloavezhioù 1950, Dalc'homp Soñj n°12
6. « Son an Amerik », <https://rouedad.kanomp.bzh>
7. « Breizhiz er C'hanada », Manon Deniau, Ya! niverenn 970, d'an 9 viz Genver 2024.
8. « Pe tren ... », Youenn Gwernig, 1971.
9. « Daou film : Open the border ha Human Flow », Jean-Claude Le Ruyet, Ya! niverenn 670, an 3 a viz Meurzh 2021
10. « Karantez vro », Anjela Duval, 1963

Diell 1 : Erruout : *Rampo*, Loeiza an Duigou, embannet gant *Al Liamm*, 2020, p. 3-5.

Ar wech kentañ eo din duiñ ho paper ...

"Ur c'hoar vras out bremañ, hag ur plac'h kiriek" o doa lâret ma mamm ha ma lez-tad p'o doa profet ac'hanout din, kerkent ha ganet ma breurig.

Ennout e c'hellin fiziañ ma holl sekredoù hag hunvreoù. Met, ne 'm eus ket lavaret dit c'hoazh piv on :

Lizaig eo ma anv, trizek vloaz on ha kemend-all a walennoù metal zo war ma dent.

Un deiz e c'hellin mousc'hoarzhin ha diskouez dent ken brav ha re ar merc'hed a weler er bruderezhioù toaz-dent.

Da c'hortoz eo trawalc'h din mouzhañ, dre m'emaon war ar vag a gas ac'hanon d'an ifern. Brav eo an amzer met dre ma selloù eo louet an oabl.

Ma vefe rinkined e Mor Breizh e lammfen en dour diouzhtu evit bezañ debret ha peurchaoket ganto.

Anat eo e vefe kalz gwelloc'h din eget mont da vakañsiñ gant an diaoul. Hennezh a zo gwisket gant ur roched gwenn-kann ha lunedoù ront kelc'hiet ruz a zo war e fri.

E anv bihan a zo Jean-Elouan, pe gentoc'h *Jean-Elou-âne*, evel ma plij dezhañ e vefe graet anezhañ. Ma c'henderv eo-eñ.

Ma mamm a zo o paouez gwilioudiñ en ospital. Re skuizh eo ma lez-tad evit ober war ma zro ha koulskoude en deus ruilhet ma malizenn betek kae Kiberen hag hetet ur sizhun laouen din e ti Mamm-gozh ha Tad-kozh, en ur reiñ din dre-guzh ur pakadig Malabar.

Spurmantiñ a ran Porzh-Lae, porzh pennañ ar Gerveur, hag ar c'hreñvlec'h divent savet pevar c'hantved zo d'e wareziñ.

Uhel e sav ar mogerioù greunvaen urzhiet gant Vauban, savour roue Bro-C'hall.

Ar pal a oa difenn an enezenn diouzh argadoù ar Saozon. Kontet eo bet an dra-se din gant Tad-kozh, evezhier ar c'hreñvlec'h noz-ha-deiz. Lâret en deus ivez e oa bet toullbac'het eno merc'hed o dije ampoezonet Lez ar Roue ! Ha chomet e vijent bac'het betek mervel... Ur mirdi eo hiriv an deiz ha gweladenniñ a rin a-benn nebeut al lec'h ken spontus ha meurdezus-se.

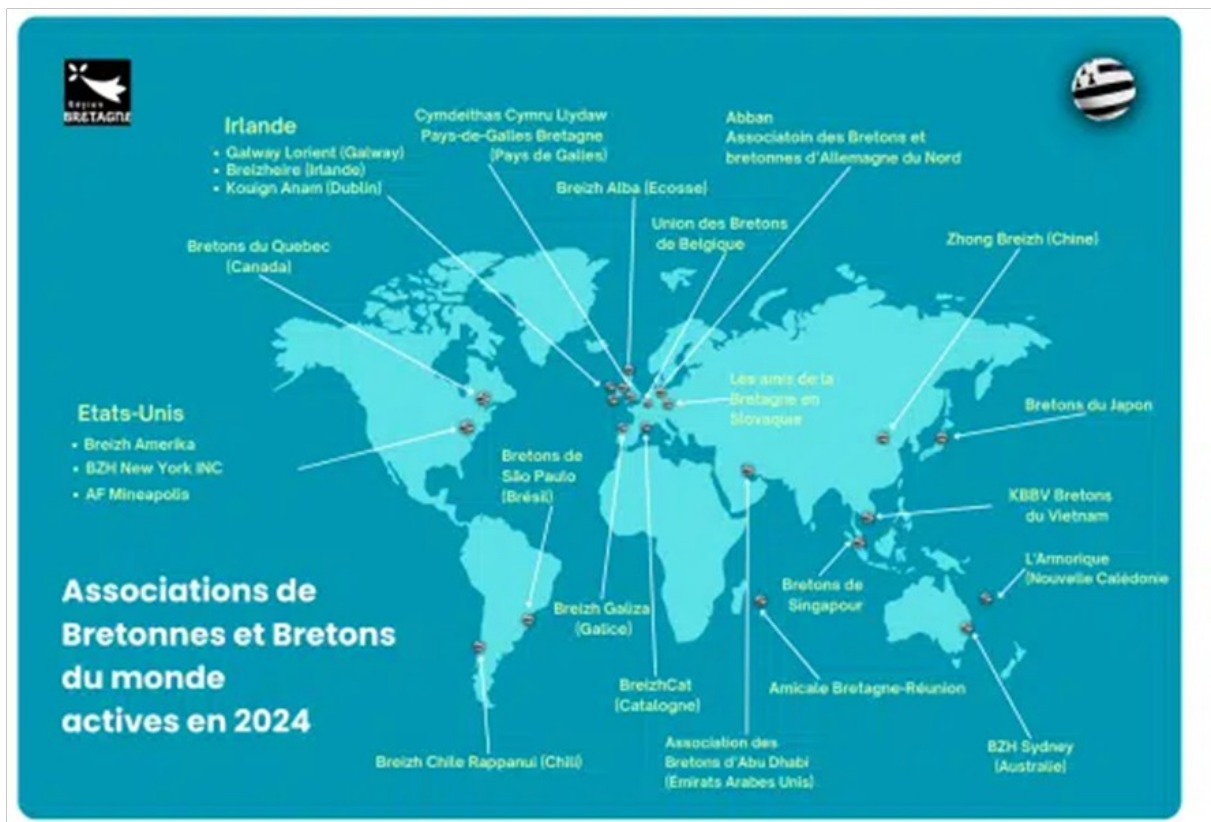
Gwelet a ran touristed o c'hortoz e vefe diskarget ar vag evit krapat ha distreiñ d'an douar bras. Aes eo anavezout anezhe gant o heuzoù melen hag o zicheurtoù bannoù gwenn, bannoù glas. En **o mesk** e welan ma zud-kozh o hejañ o daouarn da'm saludiñ, kelc'hiet gant o c'hi C'hwezhfall e anv oc'h ober dañs ar joa. Dirazo emañ ma c'henderv o lipat e zienn-skorn diskornet war e vizied. Bras ha moan eo-eñ, evel p'en dije divizet kreskiñ en un taol. Kalon din, ur sizhuniad hepken hag e vin dieub !

Setu, krog eo ar vag da aochar ha lakaet ar veajourien hag annezidi an enezenn a-bezh da glevet **he c'horn-boud**.

Diell 2 : Ar Vreizhiz dre ar bed

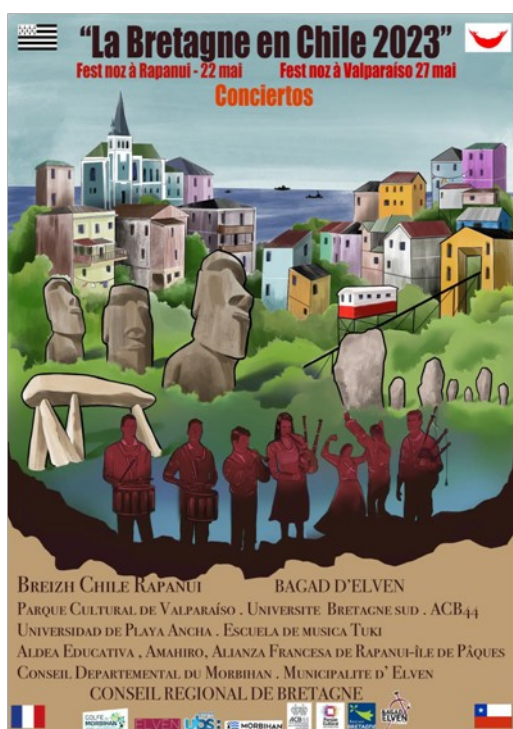
A – Kartenn «Associations de Bretonnes et Bretons du monde actives en 2024»

<https://www.bretagne.bzh>

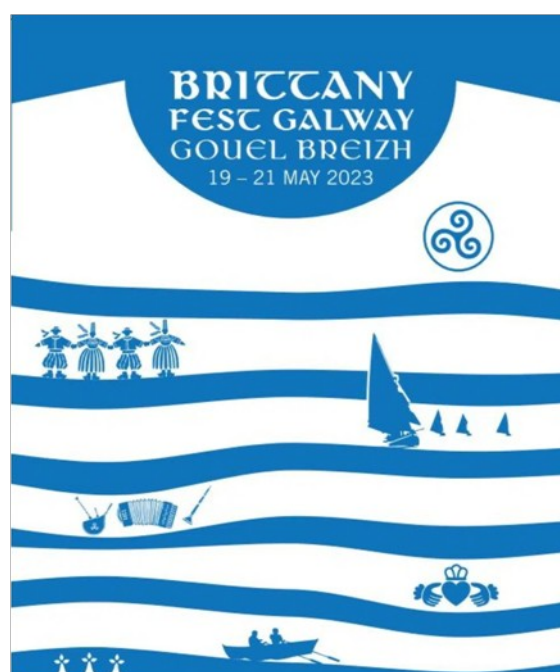

B - Gouelioù

1 - « la Bretagne en Chile 2023 »

2 - « Brittany Fest »

C - En ur preti e Nikko, Bro-Japan.

Diell 3 : Enbroañ

A - « Teir flac'h deuet eus ar Reter », un teulfilm sevenet gant Bruno Deniel-Laurent ha kenbroduet gant Ladybirds Films ha France 3 Breizh, 2022.

Yulia, Anna hag Ekaterina a zo teir maouez a vro Rusia. Gwelet o deus o buhezioù cheñchet-krenn ha kaeraet un deiz bennak goude bezañ graet anaoudegezh gant Breizh hag ar brezhoneg.

Er film-se e veajer etre Breizh, Jorjia ha Rusia, dre an oberennoù lennegel savet gante, hag e weler pegen brav eo an eskemmoù etre sevenadurioù en ur splujañ e-kreiz leurennoù sonerezh ar vro.

B - Breizh, un douar repuiñ e-pad an daou Vrezel Bed, Erwan ar Gall, *Bécédia*, Eost 2022.

<https://bcd.bzh/becedia/br/breizh-un-douar-repuin-e-pad-an-daou-vrezel-bed>

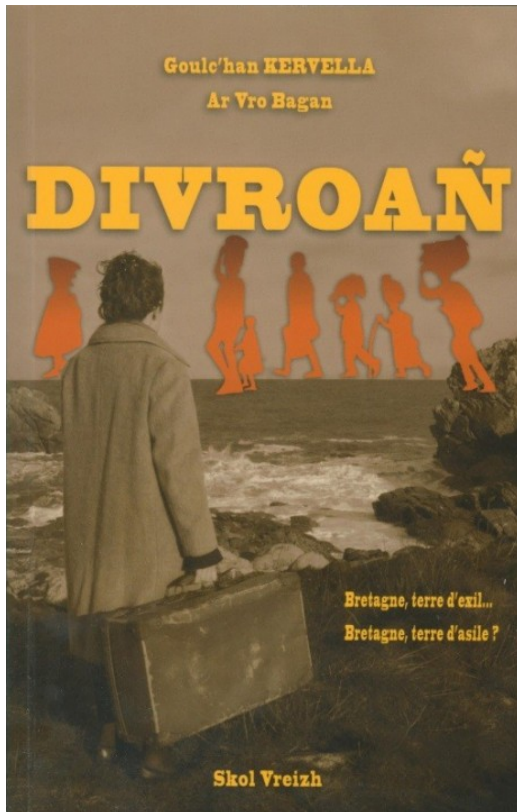
Ur vro a zivroañ eo bet Breizh, met ur vro a repuiñ ivez, dreist-holl e-pad an daou Vrezel Bed. Koulz e 1914 hag e 1940 e oa bet degemeret e Breizh miliadoù a repuidi o tec'hout kuit dirak an armeoù alaman. Meur a santimant disheñvel a zo bet e-mesk Breizhiz avat, gant kemend-all a dud o tont d'o bro.

Breizh, ur vro e darempred gant ar broioù all

Diskouez a ra istor ar repuidi e Breizh e-pad an hanterenn gentañ eus an XX^{vet} kantved e oa ar vro-mañ e darempred gant ar rest eus Frañs hag ivez gant broioù all en Europa. D'ar 1^{añ} a viz Here 1937, un tartana eus Bro-Spagn, ur vagig a-boan dek metr bennak dezhi aet kuit eus La Coruña, a zo sikouret er-maez da Eusa. En he bourzh ez eus 27 den – 22 waz, 1 vaouez ha 4 c'hrouadur – o tec'hout dirak ar Brezel diabarzh oc'h ober e reuz, ha resisoc'h c'hoazh pa vo lavaret : dirak soudarded Franco o tostaat. War an *Dépêche de Brest* o rentañ kont eus an darvoud-se, e teskriver ar fedoù hepmuiken, evel pa glaskje ar gazetenn chom hep ober ur choaz sklaer etre div gostezenn.

Diell 4 : Kuitaat h.e b.vro orin

A - Golo ar pezh-c'hoari skrivet gant Goulc'han Kervella ha c'hoariet gant ar Vro Bagan, Skol Vreizh, 2010.

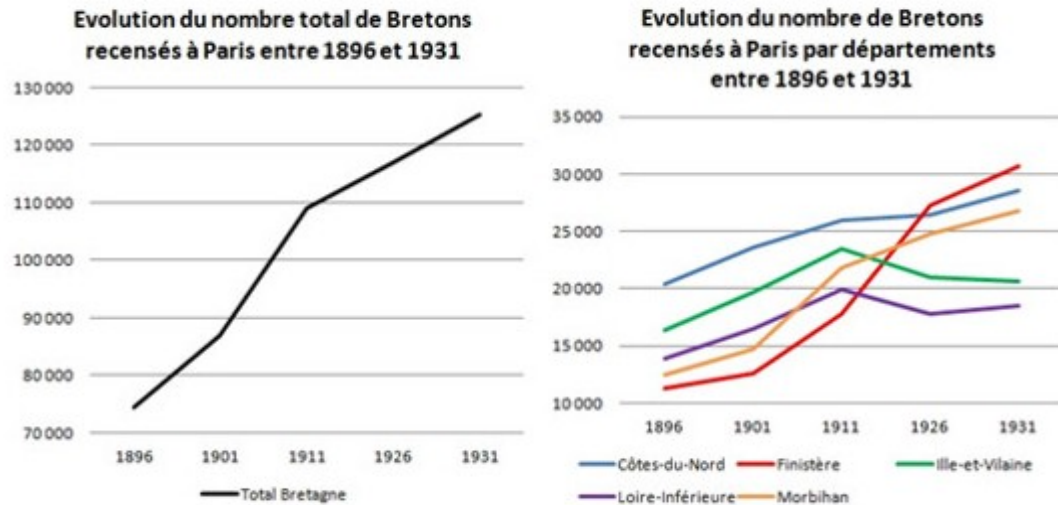

B - Skritell ar film *Bécassine*, gant Bruno Podalydès, 2018

C - Grafik, tennet eus *En Envor*, Thomas Perrono.

http://enenvor.fr/eeo_revue/numero_6/les_bretons_de_paris_face_au_concept_de_diaspora.html

D - Breizh vihan 'kreiz-kêr Pariz, #Brezhoneg n°8, Skol an Emsav, Meurzh-Ebrel 2015

Karter ar Vretoned kaset kuit gant an divaeziadeg

Adalek dibenn an naontekvet kantved ez ae Bretoned ha Bretonezed a-vilieroù da Bariz da glask labour. Gant an tren ez erruont er gêr vras ha chomet int d'ober annez eno nepell diouzh an ti-gar. Se zo kaoz eo deuet Montparnasse da vezañ karter ar Vretoned divroet. Ne oant ket gwall zesket siwazh dezho. Alies-mat ez ae ar baotred da vicherourien. Kalz a verc'hed a gave labour evel mitizhien e ti bourc'hizien. Reoù all c'hoazh a yae da c'histi. Kouezhañ a raent etre krabanoù an houlerien kerkent ha diskennet eus an tren. Kriz e oa ar vuhez.

Kevredigezhioù kenskoazell

Evit sikour ar Vretoned nevez erruet, war an dachenn sokial dreist-holl, e oa bet savet meur a gevredigezh e Montparnasse : *La Paroisse Bretonne* pe *Les Bretons émancipés* da skouer. D'ar mare-se e oa Bretoned Pariz er penn a-raok war an dachenn sevenadurel : roet e oa bet lañs ganto d'ar c'helc'h keltiek

kentañ e 1911 ha da *Genvreuriezh ar Viniaouerien* e 1932. Ar bagad kentañ en ur mod !

Goude an Eil Brezel-bed e oa bet savet ur strollad sonerien mil a-bouez en istor sonerezh Breizh : Bagad Bleimor. E-touez ar sonerien-se e oa tud evel Donatien Laurent pe Alan Le Buhé hag un toullad bloavezhioù war-lerc'h, Alan Stivell zoken. E 1947 e oa bet savet ivez *La Mission Bretonne*. D'ar c'houlz-se e oa bet krouet evit sikour ar Vretoned da gavout labour pe lojeiz. Kelennet e veze dezho komz galleg ha bizskrivañ ivez. Ar gevredigezh vrasañ e Montparnasse eo hiziv an deiz c'hoazh.

Diell 5 : Youenn Gwernig

A - Gwerz an harluad, Youenn Gwernig, e-barzh pladenn War hent Youenn Gwernig, sonerezh diwar pezh-c'hoari Strollad Ar Vro Bagan.

En tu all d'ar mor bras eo manet va c'halon
Pell du-hont eo chomet war an douar breton
Ret eo bet din, siwazh, kuitaat lec'hioù va neizh ;
Peur e welin biken menezioù va Bro-Vreizh ?

Dihun gant va anken a-hed an noz klouar
War zouar an estren dindan lagad al loar,
Tasmant va soñjennoù 'astenn e zivaskell
Evit nijal buan etrezek Breizh-Izel.

Ha pa dint da vintin galvadennoù sklintin,
Pa zigor ar bleunioù el liorzhoù lirzhin
El levezet ledan diwanet gant an deiz
Met glac'har e kavan o soñjal en Bro-Vreizh.

Pelec'h emañ va zud, en aner o c'hlskan,
'Vel un evnig diglud gant ar spont e krenan
Na mignon na den kar 'vit reiñ din e skoazell,
Chomet eo tud va gouenn du-hont e Breizh Izel.

B- Ar gevredigezh vreton e New York er bloavezhioù 1950, Dalc'homp Soñj n°12, 1985

Le groupe celtique de l'Association bretonne de New York dans les années 50. En bas, à droite, le sonneur Youenn Gwernig, actuellement directeur des programmes en langue bretonne de FR3 Bretagne (doc. Le Clech).

Diell 6 : Son an Amerik

Bremañ p'emañ deut ar goañv, ya, dister al labourioù
'vit tremen ma zamm amzer 'c'h an da gampoziñ sonioù
Me n'on ket pab na beleg kennebeut skrivagnour
Ma vankan da resita me ho ped d'am sikour
Evit disklaeriañ dirazoc'h 'r pezh zo 'barzh ma spered
Deus ar sklaerañ ma c'hellin evit bezañ komprenet
Dimeus paotred Breizh Izel 'kaozean deoc'h hirio
Pere zo deut d'an Amerik 'vit gounit dollarioù
Na kuitaet 'm eus Breizh Izel ar c'haerañ bro 'zo war 'bed
'vit bevañ gant esperañs o tont c'hoazh d'he gwelet
Na kuitaet em eus Speied 'vit ur pennadig amzer
Evit bezañ eürusoc'h 'benn 'tistroin d'ar gêr
Mes kalet eo ar vuhez en amzer zo bremañ
Ar bevañs a zo ken ker, dister ar baeamant
Ar bevañs a zo ken ker, an dilhadoù ivez
Ne c'hell ket ul labourer sevel mat e vugale
Na treuzet eo ar mor bras 'vel gwir vartoloded
Diskennet 'barzh en New York brasañ kêr zo war bed
Setu bremañ 'maomp digouezhet e-barzh ur vro nevez
Amañ bro an uzinioù hec'h anv New Jersey
Ac'hanta 'c'h an da gontañ deoc'h deus an doare da vevañ
Ar feson da 'n em gemer diwar an digoustañ
Bevañ 'reomp tout asambles evel ar soudarded
Ren ar vuhez ar Rifein evel ma 'z omp anvet
N'hellomp ket mont d'an oteloù evit debriñ hom fredoù
Kar petramant an arc'hant deus hon daouarn a gouezho
Ni zo deut pell deus ar gêr 'vit gounit dollarioù
N'omp ket deut 'vit o'r dispign 'barzh an ostalerioù
N'omp ket deut d'an Amerik war zigarez pourmen
Nimp zo deut da labourat 'vit gounit pinijenn
Na deuit ket d'an Amerik da glask ho plijadur
Amañ 'vit gounit arc'hant e renker bezañ fur
Bezañ fur da labourat deus ar mintin tre d'an noz
Ni 'meump c'hoant kaout a-wechoù ur momant da repo
Kaout 'reomp bep seurt labourioù, re lous ha re galet
Labourioù da skuizhañ ar c'horf ha yae fall d'ar yec'hed
Tremen gant un tamm bara deus ar mintin tre d'an noz
Ha moamp ket 'vit e lonkañ 'met gwin ar baradoz
Ha c'hoazh 'klevan lavaret ez omp tud dirollet
Tud 'garaint ket o familh ha memes tud kollet
Ha me 'lâre ar c'hontrel eo an dud kalonekañ
'Lâr omp deut d'an Amerik 'vit gounit peadra
Da zeskiñ mat hon bugale, reiñ dezhe deskadurezh
Ha n'em sevel o-unan dimeus an dienez

'vit reiñ dezhe deskadurezh vat un tammig a danvez
Ha reiñ dezhe kalz sikour pac'h efeint er vuhez
Dever an tad a familh, nen eo ket ken aes 'se
Me ho ped an hini 'oar da lavaret din-me
Ni paotred yaouank omp amañ a vijemp dimezet
Ma vije bet an danvez 'raok oamp bet partiet
Na gant re hon mestrezed bepred ouzh hon gortoz
Goût ma vimp distro't d'ar gêr ni ray dezhe o bennozh
Me ho ped paotred yaouank pere zo 'barzh ar vro
Da selaou gant interest lod dimeus ma c'homzoù
Ha pere zo ataket gant kleñved an dañsoù
Me ho ped da zont amañ 'pad un nebeud bloavezhioù
Me ho ped da zont amañ 'pad un nebeud bloavezhioù
Da ziskuizhañ ho tivesker dimeus an ebatoù
Ma 'n em lak 'n ho fantazi 'vit dont d'ar bal 'barzh e kêr
Ma n'ouzoc'h ket kaozeal angle n'ho peus netra d'ober
Ha neuze 'tistoint d'ar gêr evel chas divouetet
En em louzo 'b'an o c'hambr 'n ur soñjal 'n o mestrez
Pehini 'zo 'barzh e Breizh en tu all d'ar mor bras
Ha 'michañs 'kavin boneur 'vit dont d'he gwelet c'hoazh
Evit pas 'n em zisklaeriañ, ma anv 'lârin ket
Mes e lârin seulamant on deus parrez Speied
Ganet on 'barzh Ar Rubioù 'barzh ur gêr war 'n uhel
Dezignet da veajiñ bihanik em c'havell
Dezignet da veajiñ bihanik em c'havell
Ma anv a lârin deoc'h, me eo Yann Chiteren

Diell 7 - " Breizhiz er C'hanada"

Tost ur bloavezh he deus tremenet Aziliz Peaudecerf e Kebek hag o paouez dont en-dro da Benn-ar-Bed emañ. E Kanada he deus graet anaoudegezh gant ar familh Konan, Bretoned divroet di er bloavezhioù 1950. "Breizhiz er C'hanada" eo anv he fodkast nevez, e brezhoneg penn-da-benn, embannet war lec'hienn ar gazetenn Ouest-France.

Aziliz Peaudecerf dirak he mikro

Aziliz Peaudecerf dirak he mikro

Kontañ a ra Ewen Konan istor e familh, a oa aet da Gebek ouzhpenn 50 vloaz zo, ouzh mikro Aziliz Peaudecerf en he fodkast nevez, "Breizhiz er C'hanada" : "Ma ziegezh a-bezh a oa deuet e 1952." Eus Bro-Dreger eo ar familh Konan. Ret eo bet dezhi divroañ abalamour ma oa paour-razh ar vro, ha ne veze ket kavet labour ken. Aet int d'an harlu evel ouzhpenn 10 000 Breton d'an ampoent, a-orin eus Bro-Gerne hag eus ar Mor-Bihan dreist-holl, aet kuit da Ganada ha d'ar Stadoù-Unanet da c'hounit o zamm bara. E miz Gwengolo hag e miz Here 2023 e oa bet embannet podkast ar studierez war ar c'hazetenniñ e IUT Lannuon. 5 rann a c'heller selaou e lec'hienn ar gazetenn Ouest-France, etre 10 ha 15 munut pep hini.

Eil stirad podkastoù

Etre miz Genver ha miz Kerzu 2023 e oa an danvez-kazetennerez o chom en tu all eus ar Meurvor Atlantel hag e div fest-noz e oa bet. Merzhet he doa e vez aozet festoù-noz c'hoazh e Kebek gant nerzh ar c'hevredigezhioù, met n'eus kazi brezhoneger pe brezhonegerez ebet eno : "Dre zegouezh 'oa un tamm. Gouzout a ouien 'oa lod eus ar Vretoned e Kanada met ne ouien ket pelec'h na penaos. Dre forzh furchal 'm eus adkavet lod hag a gomz brezhoneg c'hoazh."

Piv a gomz brezhoneg e 2023 ha peseurt mod e vez treuzkaset ar yezh ? Setu ar goulenn bras a vez savet e-barzh ar 5 rann.

Mirout an identelezh vreton

Heuliet e vez istor Ewen Konan, e vreur Herve hag o zad Jakez, Gwen Konan hag he merc'h Lena o toullañ kaoz war o istor dezho e Kebek. A rummad da rummad eo bet treuzkaset ar yezh ganto. Ar Gonaned eo ar familh nemeti he deus kavet Aziliz Peaudecerf hag a gendalc'h da dreuzkas ar yezh bihanniver-se d'ar vugale, memes ma ne vez ket desket er skol. Digalonekaet ez eus bet lod rak start eo memes tra. O selaou podkastoù "Breizhiz er C'hanada" e vez komprenet, dre istor ur familh, istor an dud divroet o deus youl ha startijenn da zerc'hel o identelezh vreton : "Amañ zo bet krouet un dra nevez, ur stumm disheñvel da soñjal ivez diouzh ar Vretoned en Breizh", eme Gwen Konan. "Ret eo poaniañ evit mirout ar yezh, mod-all e kollez ul lodenn vras eus piv out."

Manon Deniau, Ur pennad embannet er gazetenn Ya! niverenn 970, d'an 9 viz Genver 2024.

Diell 8 : Pe tren, Youenn Gwernig, An dornad plu, Al Liamm, 1997, p. 88.

Pe tren ...

Pe tren a c'hortozan
ouzh glasted yen va frenestr
ha n'hell am c'has d'am begig douar
du-se a-us d'ar mor,
trenioù daonet o charreat boudoù dizremm
hep reizh na youl d'o-un'
trenioù daonet o tisonkañ boudoù sentus
nag amprevaned na tud,
ha me war ar c'hae
dindan va zreid e kren holl bromesaoù ar veaj
em fronelloù frond holl vleunioù ar bed
em lagad livioù ha furmoù kenedus ar bed
ar vaouez, kened ar vaouez
hag he c'hevren, kinnigus a-wechoù
kened heson ar vaouez
hag he zristidigezh,

em c'halon ar garantez

Kened va Bro nerzhioù kenedus va Bro
pa darzh an heol yaouank
war ar mor, ar bleunioù hag an dud,
kened heson va Bro
hag he zristidigezh,

em c'halon ar garantez

va faourkaezh Bro goapaet,
laeret, goroet betek ar gwad,
n'hell an Doueed o dremmoù difiñv
damwelet em hunvre
nemet kemenn ha gourdrourz ha gortoz,
deomp-ni da c'hovelian skouarnoù dir hon eler
dieub ha lemm evel askell ar skrev
ha mont war-raok hep gortoz ken

e tarzh an deiz
arvar un tren
na zeuio ken.

Youenn Gwernig, An Uhelgoad, Meurzh 1971

Diell 9 : Daou film : *Open the border* ha *Human Flow*

OPEN THE BORDER – Un teulfilm sevenet gant : Mikael Baudu (2017)

HUMAN FLOW – Un teulfilm sevenet gant : Ai Weiwei (2017).

Setu daou deulfilm, daou sell dishañval a-zivout ar memez afer : ar repuidi dre ar bed ha dreist-holl a-zivout ar re a glask donet d'an Europ. Gant Ai Weiwei, ur Chinad kant micher, emañ bet sevenet *Human flow*, tra mand eo bet an eil, *Open the border*, gant ur Breton, Mikael Baudu. Notit e ra liesoc'h-lies ar severerion gant ar saozneg bremañ pa roont un titl d'o filmoù ; ne glaskont ket mui troiñ, sañset eo d'an holl kompren un tammig yezh Shakespeare bremañ.

Anavet eo Mikael Baudu evel kazetenner e France 3, Radio-France ha TV-Breizh. Savet en deus ar gevredigezh Gwengolo-Filmoù evid lakaat kleweled Breizh da greskiñ ha da vleuniañ ivez (mall eo d'hon bro bout ampart gant ar benvegoù-sen ivez, gwir a-walc'h eo). Choazet en deus Mikael Baudu heuliañ un nebeud Yezidied oblijet da guitaat o bro en Irak evit monet d'an Alamagn. Du-hont e c'hellont bout degemeret ha sikouret gant ur gumuniezh Yezidied é chom eno a-c'houde pell dija. Lakaet diaes en o bro gant Daesh, lazhet, boureviet, kaset da sklaved, ne chom evite, evit ar re a c'hell d'an nebeutañ, nemet un dra d'ober : achap, monet en hent evid klask kavout un douar degemerus. Un douar, ha dreist-holl tud degemerus, ar pezh nad eo ket ken aes-se. Ema ar Yezidied ur bobl hag a rac'hwiz, hag a-c'houde pell, troiñ d'an Izlam, ha nawazh eh eus bet gwask warne ouzhpenn ur wezh evit kement-se, pandeogwir eh eus bet kontet ouzhpenn 70 pogrom evit o lazhañ hed-ha-hed an istor.

E meur a yezh istitlet, hag e brezhoneg ivez, e klever komz er film-se, daet brav er-maez. Ur film kentelius-bras eo, hon laka da heuliañ beaj hir an dud-se, beajerion divro gant o baluchonoù, dav dezhe gortoz dirak an harzoù serret, kaset-degaset ag ur vro d'an arall, ag ur c'hamp d'an arall, heb bout sur james da zonet da benn ag o esper, hep bout sur james da c'helliñ torriñ o sec'hed hag o naon.

Ar memez pal zo gant Ai Weiwei, mez n'eo ket gant ur boblañs hebkén. Faotout a ra dezhañ diskoueziñ dimp pegen bras eo hiziv problem ar repuidi. Unan bennak en dezhe lâret, nevez 'zo, ne oa ket mui ar repuidi ur problem, mez ur fed, red d'an dud derc'hel kont anezhañ bremañ, hag en amzer da zonet muioc'h c'hoazh.

N'eo ket Ai Weiwei ne vern piv. Un arzour eo, war-un-dro arkitekt, blogger, skulter, severer filmoù. Diaezamantoù en deus bet gant gouarnamant ar Chin, abalamour d'e soñjoù ha d'e oberennoù. Ema ar film-mañ ul labour daou vloaz enklask. Bet eo bet e 23 bro da welet penaos e ra an dud evit kuitaat an tachadoù 'lec'h ma oant ganet evit monet, ha gant nebeut a dra, war hentoù diasur, dañjeruz-braz liez, ha meur a wezh e bagoù bihan sourgarget gant paserion diskrapul. Gouiet a raomp holl pegen hazardus e vez klask treuziñ ar mor kreizdouarel gant skafoù graet evit chomel nepell a-zoc'h an aotoù. Ouzhpenn unan en deus kollet e vuhez evel-se. Evit an dud-se ema an esper kreñvoc'h c'hoazh eget an aon a vervel. Evel pa vehe an Ankoù **war o lerc'h**, pa spurmantont un tamm spi diraze e ta fiziañs gante en o chañs.

Hag **o gwelet** a raomp, miliadoù, kozharded, bugale, maouezed, brazarded skuizh, lies krevet gant an naon, é kerzhet a-hed parkadoù gwinizh, a-hed gwenodennoù-treuz, é klask monet betek un douar nevez, ha dilezel war o lerc'h ur vamm, ur breur pe un c'hoar, ur familh marse. Human flow, ar morad tud é sevel hag éc'h aloubiñ ribloù dianav dezhe evit soviñ o buhezioù. Open the border, digorit an harzoù !

Lod a vez digoret, lod a vez serret.

Jean-Claude Le Ruyet, evit ar gazetenn YA! niverenn 670, an 3 a viz Meurzh 2021

Diell 10 : Karantez vro, Anjela Duval

E korn va c'halon zo ur gleizenn
'Baoe va yaouankiz **he dougan**
Rak siwazh, an hini a garen
Na gare ket 'r pezh a garan
Eñ na gare nemet ar c'hêrioù
Ar morioù bras, ar Broioù pell
Ha me ne garan 'met ar maezioù
Maezioù ken kaer va Breizh-Izel !

Ret 'voe dibab 'tre div garantez
Karantez-vro, karantez den
D'am bro am eus gouestlet va buhez
Ha lez't da vont 'n hini 'garen
Biskoazh abaoe n'am eus en gwelet
Biskoazh klevet keloù outañ
Ur gleizhenn em c'halon zo chomet
Pa 'gare ket 'r pezh a garan.

Pep den a dle heuilh e Donkadur
Honnezh eo lezenn ar Bed-mañ
Gwasket 'voe va c'halon a-dra-sur
Pa 'gare ket 'r pezh a garan
Dezhañ pinvidigezh, enorioù
Din-me paourentez ha dispriz
Met 'drokfen ket evit teñzorioù
Va Bro, va Yezh ha va Frankiz !

Anjela Duval

11 a viz Eost 1963

<https://www.anjela.org>